

Jarosław Dobkowski

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: 0000-0002-2010-4152

Jakub Goerick

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: 0000-0001-6505-2483

Administrator danych w polskich parkach narodowych (wybrane aspekty prawno-administracyjne)

Wstęp

W sferze rozważań o odpowiedzialności za środowisko w Polsce znaleźć się musi miejsce na zagadnienia prawne dotyczące ochrony danych osobowych. Kwestii jest wiele, ale przedmiotem szczególnego zainteresowania będzie dualny, łączący „wodę z ogniem” – ochronę danych osobowych z ochroną przyrody – przedmiot poznania naukowego, którego elementy *prima facie* mają ze sobą niewiele wspólnego. W ramach niniejszego opracowania uwaga zostanie skupiona na jednej z form ochrony przyrody – parkach narodowych. Jest to jedna z form, łącząca w sobie klasyczną ochronę konserwatorską znanego w prawie administracyjnym materialnym „obszaru specjalnego” z wyspecjalizowaną ochroną instytucjonalną, kształtowaną prawem administracyjnym ustrojowym za pomocą funkcjonujących równolegle: „państwowej osoby prawnej”¹ i „organu administracji publicznej właściwego w sprawach ochrony przyrody”² oraz prawa o ustroju organów ochrony prawnej za pomocą „oskarżyciela publicznego”³, „funkcjonariuszy upoważnionych do nakładania mandatów karnych”⁴, zwalczania przestępczości, ale bez „prowadzenia dochodzeń”⁵.

¹ Zob. art. 8a ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2018, poz. 1614 ze zm., dalej: u.o.p.).

² Zob. art. 1 *in fine*, art. 6 ust. 1 i art. 91 u.o.p.

³ Zob. art. 8e ust. 1, art. 103 ust. 1, art. 108 ust. 1 u.o.p.

⁴ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2005 r. w sprawie nadania funkcjonariuszom Straży Parku w parkach narodowych oraz innym pracownikom parków narodowych, którym przysługują uprawnienia funkcjonariusza Straży Parku, uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz.U. Nr 74, poz. 648).

⁵ Por. art. 108 ust. 1 i ust. 5 u.o.p. i art. 47 ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2129 ze zm.; dalej: ustawa o lasach).

Należy zatem wskazać, że choć przetwarzanie danych osobowych nie jest główną dziedziną działalności parków narodowych, to regulacje z zakresu danych osobowych⁶ także ich żywotnie dotyczą. W tym kontekście pojawiają się pytania o to, jakie kategorie danych osobowych przetwarzane są w parkach narodowych, w jakich celach i na jakich podstawach? Najbardziej zasadnicze jednak pytanie – jak się wydaje – brzmi: kto jest administratorem danych? Odpowiedź na nie jest istotna, gdyż to właśnie administrator danych jest odpowiedzialny za przetwarzanie danych osobowych, prowadzone przez niego lub w jego imieniu, a w szczególności za wdrożenie środków zapewniających zgodność przetwarzania danych osobowych z RODO⁷. Należy przy tym wskazać, że warstwa normatywna, określając zadania i kompetencje danego organu, nie zawsze określa równoległe metody i formy działania. Wyodrębnienie administratora danych ze struktury jednostki administracji publicznej wydaje się zatem zawile prawnie i skomplikowane organizacyjnie, ponieważ samej jednostce, a także działającemu w jej ramach organowi lub organom można przypisać różne funkcje i pozycje prawne ze względu na ich zakres wpływu na procesy przetwarzania danych osobowych. Bezpośrednie wskazanie administratora danych w parku narodowym jest zatem istotnie utrudnione.

1. Pojęcie administratora danych

Rozważania w tak zakreślonych ramach prawnych należy rozpocząć od przedstawienia definicji legalnej administratora danych, zawartej w przepisach RODO. Zgodnie z art. 4 pkt 7 administrator oznacza osobę fizyczną lub prawną, organ publiczny, jednostkę lub inny podmiot, który samodzielnie lub wspólnie z innymi ustala cele i sposoby przetwarzania danych osobowych; jeżeli cele i sposoby takiego przetwarzania są określone w prawie Unii lub w prawie państwa członkowskiego, to również w prawie Unii lub w prawie państwa członkowskiego może zostać wyznaczony administrator lub mogą zostać określone konkretne kryteria jego wyznaczania⁸. Z określenia

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L z 2016 r. Nr 119, s.1; dalej: RODO); ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. poz. 1000, ze zm.; dalej: UODO); ustawa z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz.U. z 2019 r., poz. 125; dalej: UODOP).

⁷ D. Lubasz, *Europejska reforma ochrony danych osobowych – nowe obowiązki administratorów w ogólnym rozporządzeniu o ochronie danych*, [w:] E. Bielak-Jomaa (red.), D. Lubasz (red.), *Polska i europejska reforma ochrony danych osobowych*, Warszawa 2016, s. 65.

⁸ Art. 4 pkt 7 RODO.

tego w sposób generalny i abstrakcyjny wynika, że administratorem danych jest podmiot, który decyduje samodzielnie lub wspólnie o celach i środkach przetwarzania danych, czyli decyduje o tym, po co dane są przetwarzane oraz w jaki sposób są one zabezpieczane. Obie z tych przesłanek powinny wystąpić kumulatywnie, przy czym prawodawca unijny pozostawił możliwość określenia administratora danych wprost w przepisach prawa krajowego. W tym kontekście należy wskazać, że 4 maja 2019 r. weszła w życie ustawa⁹ dostosowująca poszczególne sektory do wymagań ochrony danych osobowych. Akt ten zmienił treść aż 162. ustaw¹⁰, jednak nie wniósł żadnych zmian w treści normatywnej u.o.p., ani też w ustawie podstawowej (wiodącej) – Prawie ochrony środowiska¹¹.

Wśród zmian zaobserwować można wyraźne wyodrębnienie administratorów danych w jednostkach administracji publicznej¹². Należy stwierdzić, że w doktrynie panuje dość zgodny pogląd co do elementów wyróżniających administratora danych. Warto przy tym przytoczyć, w ślad za K. Witkowską-Nowakowską, że w definicji z art. 4 pkt 7 RODO „wyróżnić należy trzy podstawowe komponenty: 1) element podmiotowy, czyli adresata przepisu, tj. osobę fizyczną lub osobę prawną, organ publiczny, jednostkę lub inny podmiot; 2) sposób działania dopuszczający model kontroli pluralistycznej: samodzielnie lub wspólnie z innymi; 3) zakres decyzyjny odróżniający admini-

⁹ Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. U. poz. 730).

¹⁰ W przypadku aktów mających bezpośredni lub pośredni związek z prawem ochrony środowiska, zmieniły się następujące ustawy: ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1454 ze zm.); ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 382 ze zm.); ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 70 ze zm.); ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2389 ze zm.); ustawa z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1201 ze zm.); ustawa z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2033 ze zm.); ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1471 ze zm.); ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1344 ze zm.); ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1271 ze zm.); ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1476 ze zm.); ustawa z dnia 19 grudnia 2014 r. o rybołówstwie morskim (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 586 ze zm.).

¹¹ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 799 ze zm.).

¹² Przepisy w wielu przypadkach czynią administratorem danych organ danej jednostki, organ nadzoru bądź samą jednostkę organizacyjną administracji publicznej. Występują także sytuacje, w których w ramach jednej jednostki administracji publicznej istnieje więcej niż jeden administrator danych. Zob. np. art. 175a § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 52 ze zm.).

stratora od innych podmiotów: ustala on cele i sposoby przetwarzania”¹³. Dywagacje doktrynalne doprowadziły do szczegółowej interpretacji wymienionych komponentów. Tytułem egzemplifikacji można jedynie wskazać, że wątpliwości budzi kwestia samodzielności ustalania celów i sposobów przetwarzania danych osobowych w administracji publicznej, ponieważ o nich decyduje z reguły ustawodawca w procesie stanowienia prawa¹⁴. Wyrazem samodzielności może być zatem choćby rozstrzygnięcie o powierzeniu przetwarzania danych „procesorowi” lub o tym, czy może on dalej korzystać z „subprocesora”. Najistotniejsze jest więc to, aby administrator podejmował decyzje w procesie przetwarzania¹⁵ danych osobowych¹⁶. W związku z tym, pomimo ogólnej zasady legalności działalności administracji publicznej, kwestia samodzielnego decydowania o sposobie przetwarzania może mieć zarówno charakter techniczny, jak i organizacyjny. Należy ponadto zwrócić uwagę na element wspólnego decydowania o celach i sposobach przetwarzania. W literaturze przedmiotu sformułowano pogląd, że to pojęcie należy rozpatrywać pod kątem treści art. 26 RODO¹⁷, który reguluje aspekt współadministrowania danymi osobowymi. Współudział w podejmowaniu decyzji w ramach współadministrowania danymi osobowymi może mieć różny zakres. Dlatego też, niezależnie od proporcji w zakresie ustalania celów i sposobów przetwarzania, strona takiego stosunku powinna być traktowana odrębnie jako administrator danych¹⁸. K. Wygoda wskazuje, że: „Uznanie za administratora, na gruncie RODO, organu lub podmiotu ze sfery publicznej, nie wymaga już zatem nawet jego symbolicznej niezależności czy samodzielności decyzyjnej od innych, a za warunek wystarczający można będzie uznawać przyznanie mu – w oparciu o przepisy materialne prawa krajowego (lub materialne i formalne) – jakiegos (choćby minimalnego) zakresu swobody decy-

¹³ K. Witkowska-Nowakowska, [w:] E. Bielak-Jomaa (red.), D. Lubasz (red.), *RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 213–214. Zob. także: Opinia 1/2010 [Grupy roboczej Parlamentu Europejskiego ds. ochrony danych, powołanej na mocy art. 29 dyrektywy 95/46/WE] w sprawie pojęć „administrator danych” i „przetwarzający”, ozn. 00264/10/PL WP 169, przyjęta w dniu 16 lutego 2010 r., s. 34, <https://www.giodo.gov.pl/pl/file/1939> (data dostępu: 05.2019); M. Gawroński i in., *Administrator i podmiot przetwarzający*, [w:] M. Gawroński (red.), *RODO Przewodnik ze wzorami*, Warszawa 2018, s. 117; K. Wygoda, *Administrator danych w administracji publicznej*, [w:] M. Jabłoński (red.), M. Sakowska-Baryła (red.), K. Wygoda (red.), *Czy jesteśmy gotowi na RODO? Wybrane zagadnienia z zakresu funkcjonowania administracji publicznej*, Wrocław 2018, s. 18.

¹⁴ J. Barta, P. Fajgielski, R. Markiewicz, *Ochrona danych osobowych. Komentarz*, Warszawa 2015, s. 332.

¹⁵ Zob. art. 4 RODO.

¹⁶ M. Sakowska-Baryła, [w:] M. Sakowska-Baryła (red.), *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 103.

¹⁷ Pierwsza część definicji współadministrowania zakłada, że: „Jeżeli co najmniej dwóch administratorów wspólnie ustala cele i sposoby przetwarzania, są oni współadministratorami (...)”.

¹⁸ K. Witkowska-Nowakowska, op. cit., s. 215; por. K. Wygoda, *Administrator danych...*, op. cit., s. 23.

dowania o sposobach przetwarzania”¹⁹. Niemniej kwestia ustalenia administratora danych w administracji publicznej w sytuacji, gdy nie jest wskazany *expressis verbis* w ustawie budzi pewne wątpliwości, ponieważ nie zawsze jest to możliwe do jednoznacznego ustalenia w oparciu o obowiązujące przepisy. Prawodawca polski nie skorzystał z przysługującej mu kompetencji do określenia kryteriów wyznaczania administratora w sferze publicznej, zaś w doktrynie brak jest postulatów *de lege lata*, czy też rekomendacji *de lege ferenda*, które prezentowałyby optymalne rozwiązanie dla tego zagadnienia²⁰. Reasumując wskazać należy, że pomimo istnienia niezmiennie od blisko ćwierćwiecza podobnej definicji administratora danych, nie ustalono dotąd jednolitego kryterium jego wyznaczania, a w praktyce ustalenie go wynikało głównie z samouznanania się podmiotów lub zapadających *a casu ad casum* rozstrzygnięć sądowych²¹. Nieprawidłowością jednak jest takie postępowanie, bowiem w sytuacji obywatela mającego podstawy do dochodzenia odszkodowania od administratora danych, gdy nie jest on bezpośrednio wskazany, to administracja publiczna ma być jego „sługa”, a nie na odwrót²². Tym bardziej zasadne jest ograniczenie uznaniowości w kwestii kwalifikowania administratora danych w sferze publicznej.

Następnym kryterium wyodrębniania administratora danych, które należy przedstawić, jest kwestia jego odpowiedzialności. W doktrynie panuje w miarę jednolity pogląd na to, że w przypadku braku przepisu jednoznacznie wskazującego administratora danych, należałoby go poszukiwać spośród podmiotów mogących ponosić odpowiedzialność, a więc posiadających zdolność sądową²³. Odpowiedzialność administratora danych w praktyce dotyczyć będzie przepisów z zakresu prawa administracyjnego, cywilnego oraz karnego²⁴. W przypadku braku zdolności sądowej, uznanie określonego pod-

¹⁹ K. Wygoda, *Administrator danych...*, op. cit., s. 23., zob. także wyrok NSA z dnia 1 października 2014 r., sygn. akt I OSK 945/13, LEX nr 1769354.

²⁰ Zob. wyrok TSUE w sprawie C-25/17 z dnia 10 lipca 2018 r., LEX nr 2600148, w którym Trybunał stwierdził, że jednym z czynników branych pod uwagę przy ocenie statusu prawnego podmiotu jako administratora danych jest odpowiedź na pytanie, czy jest świadom faktu posiadania danych osobowych w swoich zbiorach.

²¹ Por. wyrok WSA w Warszawie z dnia 11 marca 2004 r., sygn. akt II SA 3597/03, LEX nr 718152; wyrok WSA w Warszawie z dnia 7 kwietnia 2004 r., sygn. akt II SA 4661/03, LEX nr 718592; wyrok WSA w Warszawie z dnia 22 czerwca 2004 r., sygn. akt II SA/Wa 329/04, LEX nr 824704.

²² J. Dobkowski, J. Orłowski, „*Granice uznania administracyjnego*”, Adam Habuda, Opole 2004: [recenzja], „*Studia Prawnoustrojowe*” 2005, nr 4, s. 113.

²³ M. Sakowska-Baryła, [w:] M. Sakowska-Baryła (red.), *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 104.

²⁴ Wśród wiążących opinii na temat ustalania administratora danych panuje pogląd, że w przypadku naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych należy zapewnić możliwość łatwego odnalezienia administratora danych, którego można byłoby uznać za odpowiedzialnego za przetwarzanie. Zob. Opinia 1/2010, op. cit., s. 18. Por. M. Krzysztofek, *Ochrona danych osobowych w Unii Europejskiej*, Warszawa 2014, s. 204.

miotu za administratora danych powinno zawsze skłaniać do ponownego rozważenia słuszności takiej kwalifikacji²⁵. Mając na uwadze rodzaje postępowań, w ramach których można dochodzić odpowiedzialności prawnej od administratora danych, zdolność sądową powinien on posiadać zarówno w świetle art. 25 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi²⁶, jak i art. 64 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego²⁷. Takie podejście jest wyrazem ukształtowanej koncepcji odpowiedzialności cywilnoprawnej, która może na mocy art. 82 RODO powodować odpowiedzialność odszkodowawczą²⁸. Ponadto jest to wynik związania się rozstrzygnięciami Prezesa Urzędu Ochrony Danych, które mają charakter prawno-administracyjny. Mając to na uwadze można skonstatować, że w przypadku występowania osobowości prawnej jednostki organizacyjnej administracji publicznej, nie należałoby dopatrywać się odrębnych administratorów danych w tej całości. Jednakże, gdy w ramach struktury organizacyjnej funkcjonuje organ administracji publicznej, to kwestia jego wyodrębnienia nie jest do końca przesądzona, ponieważ może on także zostać uznany za administratora danych. Można się posłużyć następującym przykładem: jeśli w przypadku działającego organu administracji publicznej, rozumianego jako aparat pomocniczy, administratorem danych będzie kierujący nim organ, a w sprawach pracowniczych samoistne uprawnienia będzie posiadał dyrektor urzędu, to dochodzi wówczas do powielenia administratorów w takiej strukturze²⁹.

Niezwykle istotny wpływ na wyodrębnienie administratora danych ma także zakres zadań oraz przyznanych kompetencji, które mogą wpłynąć na konieczność stosowania przepisów UODOP³⁰. W świetle przepisów tej ustawy, administratorem jest:

1) właściwy organ, który samodzielnie lub wspólnie z innym właściwym organem lub właściwymi organami ustala cele i sposoby przetwarzania danych osobowych, albo

2) podmiot wskazany przez ustawę jako administrator, jeżeli cele i sposoby przetwarzania danych osobowych są określone w ustawie, albo

²⁵ K. Wygoda, *Administrator danych...*, op. cit., s. 32.

²⁶ T.j. Dz.U. 2018, poz. 1302 ze zm.; dalej: p.p.s.a.

²⁷ T.j. Dz.U. 2018, poz. 1360 ze zm.; dalej: k.p.c.

²⁸ D. Klimas, P. Wróbel, *Cywilnoprawna odpowiedzialność za naruszenie ochrony danych osobowych na gruncie RODO – wstęp do zagadnienia*, [w:] M. Jabłoński (red.), K. Flaga-Gieruszyńska (red.), K. Wygoda (red.), *Reforma ochrony danych osobowych a jawność dostępu do informacji sądowej – aspekty proceduralne*, Wrocław 2017, s. 106.

²⁹ Por. K. Wygoda, *Administrator danych...*, op. cit., s. 36.

³⁰ Celem takiej działalności musiałoby być rozpoznawanie, zapobieganie, wykrywanie i zwalczanie czynów zabronionych, w tym zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, a także wykonywania tymczasowego aresztowania, kar, kar porządkowych i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności.

3) podmiot wskazany przez prawo Unii Europejskiej albo prawo państwa członkowskiego Unii Europejskiej, albo

4) podmiot wyznaczony zgodnie z kryteriami określonymi w prawie tego państwa³¹.

Jak widać, w porównaniu do definicji legalnej funkcjonującej w RODO, przedstawione w UODOP określenie prawne różni się elementem podmiotowym. Oznacza to, że jeżeli administrator danych nie jest wskazany w ustawie *expressis verbis*, to w przypadku stosowania jej przepisów rolę tę należy przypisać organowi.

2. Pojęcie parku narodowego i jego organu

Uwagi te należy odnieść do ustalenia administratora danych w parku narodowym. W pierwszej kolejności wskazać wypada jeszcze jego ogólny status, a następnie zastosować ww. kryteria, które musi spełnić administrator danych. Zgodnie z art. 8a u.o.p. park narodowy jest państwową osobą prawną w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³². Oznacza to, że posiada zdolność sądową w świetle p.p.s.a. i k.p.c. Trudno przy tym wskazać, czy park narodowy rozumiany w kategoriach instytucjonalnych to samodzielna jednostka organizacyjna administracji publicznej, czy urząd administracji publicznej, obsługujący dyrektora parku jako organ, ponieważ przepisy określają park jako obszar o nie mniejszej powierzchni niż 1000 ha. Wątpliwości potęguje również fakt, że przepisy dopuszczają możliwość tworzenia parku narodowego złożonego w całości z nieruchomości niestanowiących własności Skarbu Państwa³³. Nie musi to być podmiot gospodarujący mieniem publicznym, bo chodzi w mniejszym stopniu o udostępnienie, ale przede wszystkim o wprowadzenie tzw. reżimu obszaru specjalnego i kontrolę jego przestrzegania przez Służbę Parku Narodowego oraz uprawnienia funkcjonariuszy Straży Parku z zakresu ścigania wykroczeń i zwalczania przestępstw³⁴.

Dyrektor parku narodowego jest organem parku narodowego jako państwowej osoby prawnej³⁵, ale jest także kierownikiem jednostki organizacyjnej Służby Parku Narodowego, organizującym pracę względnie samodzielnych funkcjonariuszy Straży Parku, choć ma także własne uprawnienia karnoprocesowe. Jak już wspomniano, dyrektor jest też organem administracji publicznej, w stosunku do którego organem wyższego stopnia jest minister właściwy do spraw środowiska³⁶.

³¹ Art. 4 pkt 1 UODOP.

³² T.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 869 ze zm.

³³ Art. 7 i 8 u.o.p.

³⁴ Art. 108 ust. 1 u.o.p.

³⁵ Art. 8c ust. 1 i art. 8d u.o.p.

³⁶ Art. 94 ust. 1 u.o.p.

3. Ustalenie administratora danych w parku narodowym

Mimo że administrator danych w parku narodowym nie został wskazany w u.o.p., to mając na uwadze wcześniejsze wywody można stwierdzić, iż rolę tę można by przypisać zarówno samemu parkowi narodowemu, jak i dyrektorowi parku narodowego. Analizując obowiązki informacyjne realizowane w praktyce w wybranych parkach narodowych można zauważyć, że w drodze „samouznania” jako administratora danych wskazuje się park narodowy jako całość³⁷.

W tak przyjęty sposób kwestia ustalenia administratora danych wydaje się na pozór jasna. Sprawę jednak komplikuje zakres zadań dyrektora parku narodowego jako organu parku narodowego. W zakresie swych kompetencji przypada mu prawo prowadzenia postępowań w sprawach o wykroczenia z zakresu ochrony przyrody oraz udziału w postępowaniach przed sądami powszechnymi w charakterze oskarżyciela publicznego i odwoływania się od postanowień i orzeczeń tych sądów w sprawach o wykroczenia z zakresu ochrony przyrody³⁸. Ponadto odnotować też trzeba, że z mocy art. 108 ust. 6 uprawnienia funkcjonariusza Straży Parku, w tym karnoprosesowe, przysługują także dyrektorowi parku narodowego. Mimo że w zasadzie kompetencje te praktycznie realizowane są przez wewnętrzny aparat, jakim jest Straż Parku, a w szczególności jej upoważnieni funkcjonariusze, jednak – w świetle przytoczonych rozważań – to dyrektor decyduje w kwestiach organizacyjnych i technicznych o sposobach i celach ochrony danych osobowych. W związku z tym, odnośnie do przetwarzania danych osobowych w ramach wykonywania tych zadań, zastosowanie będą miały przepisy UODOP, co – jak należy wyraźnie podkreślić – rzutuje na kwestię ustalenia administratora danych w innym trybie.

Spśród uprawnień funkcjonariuszy Straży Parku, wymienionych w art. 108 ust. 5 u.o.p, należy zwrócić uwagę na kompetencję w zakresie legitymowania osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia oraz świadków przestępstwa lub wykroczenia, w celu ustalenia ich tożsamości³⁹. Sposób i tryb legitymowania, zatrzymywania i dokonywania kontroli przez funkcjonariuszy Straży Parku określa rozporządzenie Rady Mini-

³⁷ Zob. https://www.swietokrzyskipn.org.pl/o_parku/administrator-danych/;
<https://www.pieninypl.pl/pl/1400/0/polityka-privatnosc.html>;
http://www.bip.poleskipn.pl/content.php?cms_id=919%7C%7Cmenu=p18;
http://www.magurskipn.pl/download/data/info_ado_mpn.pdf
<https://kpnmab.pl/obowiazek-informacyjny-dotyczacy-przetwarzania-danych-osobowych>
(data dostępu: 05.2019).

³⁸ Art. 8e u.o.p.

³⁹ Art. 108 ust. 5 u.o.p.

strów⁴⁰. Funkcjonariusz Straży Parku może żądać od osoby legitymowanej okazania dowodu osobistego, paszportu, innego dokumentu stwierdzającego tożsamość cudzoziemca lub innych niebudzących wątpliwości dokumentów w przypadku nieposiadania przez osobę legitymowaną wcześniej wymienionych dokumentów⁴¹. Funkcjonariusz odnotowuje w notatniku służbowym dane osobowe osób legitymowanych w ramach podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia, świadków przestępstwa lub wykroczenia, osób zatrzymanych w przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia, osób legitymowanych w sytuacji posiadania tworów lub składników przyrody pochodzących z obszaru parku narodowego i obrotu nimi⁴². Nie można na mocy przepisów przesądzić, że notatnik służbowy musi być prowadzony w wersji tradycyjnej. Może on przybrać także postać bazy danych w systemie informatycznym. Wynika to jedynie z decyzji przełożonego służbowego. Straż Parku posiada także obowiązki współpracy z Policją, której zakres i tryb określa rozporządzenie ministra właściwego do spraw środowiska, wydawane w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych⁴³. To wszystko także nakazuje brać pod uwagę przepisy UODOP, ponieważ wobec funkcjonariuszy Straży Parku dyrektor parku narodowego jest przełożonym. Podstawy te nakazują szukać administratora danych w parku narodowym – nie w jednostce jako całości, ale w organie.

Nie ma też w u.o.p. regulacji na wzór art. 47 ust. 2c ustawy o lasach, zgodnie z którą administratorem danych osobowych przetwarzanych w celu, o którym mowa w art. 1 pkt 1 UODOP jest minister właściwy do spraw środowiska lub Główny Inspektor Straży Leśnej. Jest to też o tyle istotne, że z mocy art. 47 ust. 8 ustawy o lasach, strażnikowi leśnemu wykonującemu obowiązki służbowe na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa zarządzanych przez Lasy Państwowe przysługują uprawnienia określone odrębnymi przepisami odnoszącymi się do dawnej Straży Ochrony Przyrody, a obecnej Straży Parku, jako jednej ze służb ochrony przyrody – w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie przyrody.

⁴⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2004 r. w sprawie sposobu i trybu legitymowania, zatrzymywania i dokonywania kontroli przez funkcjonariuszy Straży Parku oraz sposobu i trybu legitymowania przez pracowników Służby Parków Krajobrazowych (Dz.U. z 2004 r. Nr 254, poz. 2536).

⁴¹ Zob. § 4 pkt 1–4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2004 r. w sprawie sposobu i trybu legitymowania..., op. cit.

⁴² § 6, § 9 i § 11 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2004 r. w sprawie sposobu i trybu legitymowania..., op. cit.

⁴³ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie zakresu i trybu współpracy Straży Parku z Policją oraz zakresu działań Straży Parku podlegających kontroli Policji i sposobu sprawowania tej kontroli (Dz.U. z 2005 r. Nr 5, poz. 33).

Podsumowanie

Podsumowując poczynione rozważania należy stwierdzić, że zagadnienie ustalenia administratora danych w parku narodowym nie jest jednoznaczne. Wskazywanie administratora danych wprost w przepisach, rozwiązałoby tę niejednoznaczność. Można przy tym dostrzec niekonsekwencję ustawodawcy w nowelizacjach przepisów. W świetle powyższego, administratorami danych w parku narodowym – w zależności od zadań, które są wykonywane – są zarówno park narodowy, jak i dyrektor tego parku. Dochodzi zatem do sytuacji niejednoznaczności prawnej i organizacyjnej.

Na kanwie omówionego przykładu widać także istotne różnice w definicjach legalnych tożsamego co do roli, statusu i funkcji administratora danych w pokrewnych do siebie aktach normatywnych. Kontrastuje to z założeniem racjonalności prawodawcy i w tej części warto zgłosić postulat *de lege ferenda* zrównania treści tych definicji, albo choćby wyznaczenia w przepisach prawa powszechnie obowiązującego wszystkich administratorów danych, przez co regulacje normatywne w tzw. słowniczku ustawowym nie będą miały już charakteru rozstrzygającego, a jedynie kierunkowy dla ustawodawcy.

Wykaz literatury

- Barta J., Fajgielski P., Markiewicz R., *Ochrona danych osobowych. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Bielak-Jomaa E. (red.), Lubasz D. (red.), *Polska i europejska reforma ochrony danych osobowych*, Warszawa 2016.
- Dobkowski J., Orłowski J., „*Granice uznania administracyjnego*”, Adam Habuda, *Opole 2004: [recenzja]*, „*Studia Prawnoustrojowe*” 2005, nr 4.
- Flaga-Gieruszyńska K. (red.), Jabłoński M. (red.), Wygoda K. (red.), *Reforma ochrony danych osobowych a jawność dostępu do informacji sądowej – aspekty proceduralne*, Wrocław 2017.
- Gawroński M. (red.), *RODO Przewodnik ze wzorami*, Warszawa 2018.
- Jabłoński M., Sakowska-Baryła M., Wygoda K., *Czy jesteśmy gotowi na RODO? Wybrane zagadnienia z zakresu funkcjonowania administracji publicznej*, Wrocław 2018.
- Krzysztofek M., *Ochrona danych osobowych w Unii Europejskiej*, Warszawa 2014.
- Lubasz D. (red.), *RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, Warszawa 2018.
- Sakowska-Baryła M. (red.), *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, Warszawa 2018.

Data administrator in Polish national parks (selected legal and administrative aspects)

Summary

Key words: Data Controller, personal data protection, national park.

The article presents an outline of the problem of determining personal data administrator in the public sphere on the example of one of the forms of nature protection in Poland – national parks. The research focused on the differences between legal definitions of a data controller that has an essential impact on the process of separating a data controller in a national park. The whole is finished with *de lege ferenda* postulates, which would solve this problem.